

BULLETTIN

Svensk förening för Beroendemedicin

www.svenskberoendemedicin.se

Nummer 2,5, AUG 2014, Årgång 25

Detta nummer endast i nätversion

- 3 Operation Pangea
- 2 Apoteket anmäler läkare
- 2 Omega 3 mot hjärnskador
- 5 Studieresa till Island
- 3 Topiramid vid alkoholberoende
- 4 ADHD - otillräcklig kunskap
- 5 Törnrosa har vaknat

Våra Bulletin-sponsorer

- Nordic Drugs
- Reckitt Benckiser
 - Abcur
 - Actavis
 - Lundbeck

DU HAR VÄL ANMÄLT DIG?

Augustisymposiet 2014

Gender Perspectives on Addiction

Det blir ett internationellt och nationellt symposium med några av de verkligt stora ledarna inom området.

Från USA kommer **Rajita Sinha** - en av världens främsta forskare inom fältet.

Från Sverige kommer en av vårt lands främsta genderforskare: **Gunnel Hensing**.

Och då inte att förglömma namnkunniga forskare som **Jesper Löve**, **Fredrik Spak**, **Frida Silfversparre** och **Christopher Pickering**.

Fullständigt program och kort CV finner du i förra numret av Bulletin eller på vår hemsida!

29 augusti 2014
Wallenbergs konferenscentrum
Göteborg
9.30 — 16.30

Rajita Sinha

Gunnel Hensing

Anmälan gör du på föreningens hemsida: www.svenskberoendemedicin.se

Årets föreningsmöte

äger rum den **3 december** i Stockholm (dagen före Läkaresällskapets riksstämma öppnar). Lokal: **Riddargatan 1**. Mötet börjar **18.30** med en spännande föreläsning, sedan mötesförhandlingarna och avslutas med en enkel bit mat. Du måste anmäla dig via vår hemsida (så vi vet hur mycket mat som behöver införskaffas). *Välkommen!*

Styrelsen 2014

Ordförande

Jörgen Engel
Göteborg

Vice ordförande

Åsa Magnusson
Stockholm

Facklig sekreterare

Bengt Sternebring
Malmö

Vetensk. sekreterare

Anders Håkansson
Malmö

Kassör

Britt Vikander
Stockholm

Överiga ledamöter

Lars Håkan Nilsson
Uppsala

Joar Guterstam
Stockholm

Sven Andréasson
Stockholm

Liliana Caprioli
Stockholm

Suppleanter

Carl-Gustav Olofsson
Skellefteå

Sven Wählin
Stockholm

Cathrine Rönnbäck
Göteborg

Redaktör

Bengt Sternebring
bengt.sternebring@svenskberoendemedicin.se

Ansvarig utgivare
Jörgen Engel

Tryckeri
Tryckfolket, Malmö

Som medlem har du tillgång till lite extra material på hemsidan, t.ex. äldre nummer av BULLETIN. Årets KOD är **bulle141** förra årets bulle131, dessförinnan bulle121 osv.

Apotek anmäler läkare

Sedan 2011 är apotekspersonal skyldig att anmäla misstänkt överförskrivning av läkemedel. Detta skulle vara en allvarlig fingervisning till de läkare som är lite för flyhänta med recept, då främst till missbrukare.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) tycker dock nu, snart tre år efter regelverkets införande, att det går trögt. Samtidigt måste framhållas, att det inte finns någon bra identifikation av begreppet överförskrivning. En ny blankett för såväl beskrivning av begreppet som utrymme för anmälan kommer att tillhandahållas från hösten 2014.

Cannabis dämpar dopamin-receptorerna

Enligt en nyligen publicerad studie i Proceedings of the National Academy of Sciences kommer en besvärande rapport om ytterligare skaderisk vid cannabisintag. Det visar sig att cannabis leder till en dämpning av dopamin-receptorerna, vilket kan leda till oro, rastlöshet och på sikt likgiltighet och passivitet. Det är en forskargrupp ledd av Nora Volkow som undersökt cannabispåverkade hjärnor med PET-kamera. Som jämförelse hjärnor som inte blivit utsatta för substansen. (TT juli 2014).

New York Times tycker i en ledare att det är dags att släppa marijuanan totalt fri i USA för alla över 21 år.

Se kommentar av professor Fred Nyberg på vår hemsida!

Omega-3 mot hjärn-skador till följd av massivt alkoholintag

Det finns en omega-3-komponent (omega-3 docosahexaneno-syra) i fiskolja som kan vara ett skydd mot alkoholrelaterad hjärnskada. Det är forskargruppen kring Michael Collins i Chicago som presenterat intressanta djurstudier. Preliminära resultat redovisades på ESBRA-mötet i Warzsava i september 2013. Det finns dock inget som talar för att alkoholmissbrukare, som fortsätter sitt alkoholintag tillsammans med omega-3-intag har ett skydd mot hjärnskada. Dr Collins hävdar att det är totalt alkoholstopp som gäller, sedan omega-3-kapslarna – om forskningsresultatet på människa motsvaras av de positiva djurstuderna.

Medscape.Jul 25, 2014

Ingen marijuana vid ratten!

I staten Washington röstades 2012 ja för legalisering av marijuana, men staten satsade inga pengar på att tala om vad som gäller enligt lagrum 502, i vilket det framkommer att det är tillåtet att inneha 1 ounce (eller mindre) ren marijuana eller 16 ounces av en produkt som innehåller marijuana i fast form eller 72 ounces av en vätskeprodukt innehållande marijuana. För att förtydliga att det finns följder om man inte följer lagen ur trafiksäkerhets-synpunkt så körde man inför införandet av lagen en TV-reklamkampanj under mottot "Drive High, Get a DUI" (kör påverkad och åk fast för drogfylleri).

Bakgrunden är att den vanligaste drogen som påvisas vid trafikolyckor är just marijuana och nu passar man på att informera om att en legalisering av innehav inte betyder en legalisering vid bilkörning. Den som åker fast med marijuana i kroppen vid en trafikkontroll straffas med minst 1 dags fängelse och 5 000 dollar i böter.

Europas cannabis-metropol i Albanien

Den albanska polisen har börjat rensa i cannabismetropolen Lazarat i södra delen av landet. Under många år har odling och distribution av cannabis från detta område skett fullständigt ostört, men nu har staten och polisen börjat intressera sig för denna kriminella verskamhet.

Lager har förstörts och odlingar jämnats med marken. Det har inte skett utan protester, skottlossning med tunga vapen har skett från såväl polis som odlare.

Enligt en rapport handlar det om mycket pengar: den årliga försäljningen "på gatan" av albansk cannabis uppnår samma nivå som halva Albanien bruttonationalprodukt.

TT/Dagens Eko 140619

Njursvikt hos patienter med drogmisbruk

På begäran av norska läkemedelsmyndigheten har den europeiska motsvarigheten EMA inlett en granskning av läkemedel som innehåller metadon och povidon (polyvinylpyrrolidon), som är ett stabiliseringsämne som ingår i många läkemedel. Ögondroppar med enbart povidon för fuktning av torra ögon finns också.

Bakgrunden till granskningen är att missbruk genom injicering istället för intag via munnen kan ha lett till njursvikt.

I Norge har den enda orala lösningen med kombinationen metadon-povidon temporärt dragits in sedan början av april 2014.

I Sverige finns två läkemedel med den aktuella kombinationen: Methadone Martindale Pharma 2 mg/mL och Metadon Abcur i tablettform (5 och 20 mg).

Protokoll

från styrelsemöten och det årliga föreningsmötet hittar du på vår hemsida så snart de är justerade.

Adressändring

Du glömmet väl inte att meddela föreningen när Du byter adress?

bengt.sternebring@svenskberoendemedicin.se

Konferenstipsen

Hittar du numera på vår hemsida:
www.svenskberoendemedicin.se

Alltid uppdaterade!

Närmar vi oss individuell behandling?

En multicenterstudie ledd av Henry R Kranzler visar på ett signifikant bättre utfall för topiramamat till alkoholberoende patienter med en speciell nukleotidpolymorfism (rs 2832407) som anses vara kopplad till beroende.

Studien omfattade 12 veckor med 67 patienter i topiramamatgruppen och 71 i placebogruppen. Den maximala dagliga dosen var 200 mg av den aktiva substansen. Alla i studien genotypades.

Effekten på "heavy drinking" sågs endast hos patienter med rs2832407-polymorfism. När det gällde antalet dagar som var alkoholfria uppmättes ingen signifikans topiramamatsubgrupperna emellan.

Studien i sig ger en viktig information om att en formel gäller inte för alla. Det är en öppning för fortsatta studier som belyser möjligheten till en individuell behandlingsplan även när det gäller farmaka.

Kranzler HR, et al. Am J Psychiatry. 2014 Apr 1;171(4):445-52.

Operation Pangea

Interpol genomför årligen en veckolång insats mot illegal läkemedelshandel (operation Pangea). I våras var det dags för 2014 års aktion som omfattar engagemang i mer än hundra länder.

Jämfört med föregående år det en rejäl ökning av beslagtagna tabletter (64 000 tabletter, förra året var det 15 000).

En förklaring till ökningen är att antalet kontroller görs på allt fler ställen, men sannolikt också en faktisk ökning av leveranser.

En intressant uppgift är att betal företag också deltar i insatsen för att kunna strypa betalningarna över nätet.

Från länderna deltar läkemedelsverket (eller motsvarande), brottsbekämpande myndigheter och företag och organisationer med anknytning till handeln med illegala läkemedel.

TT/april 2014

Impulskontroll vid alkoholberoende

Forskning kring impulsivitetens roll vid utvecklandet av alkoholberoende har under senare år ökat. Mycket talar för att frontalloben är djupt involverad i impulsiviteten, vilket forskningsresultat sedan länge visat: en frontal hjärnskada kan förvandla en oklanderlig person till motsatsen, en pålitlig person till fullständigt opålitlig.

Det finns en signifikant korrelation mellan impulsivitet och dryckesmönster; vid brist på impulskontroll kan ett från början tänkt som måttligt alkoholintag inte avslutas förrän stora mängder konsumerats och i förlängningen kraftigt ökad risk för toleransutveckling, skadligt bruk, beroende...

Enligt den här redovisade studien menar författarna att dopamin och dess modulering av det excitatoriska glutamatsystemet inom frontallobområdet spelar en nyckelroll och därmed ett mål för utveckling av läkemedel som kan dämpa och därmed behandla beroendet.

Modafinil har egenskaper som skulle kunna vara ett sådant läkemedel emedan prekliniska data talar för att substansen har en viss selektivitet till dopaminreceptor D1, dopamintransportern DAT och noradrenalintransportern NET.

Den nu genomförda humanstudien antyder viss effekt genom en förbättring av impulsiviteten, men patientunderlaget är för litet för att kunna dra några konklusiva slutsatser. Det är spännande forskning som försöker dämpa impulsiviteten även om just modafinil kanske inte är något läkemedel som idag kan användas i den kliniska verkligheten.

Joos L, et al. Effect of Modafinil on Impulsivity and Relapse in Alcohol Dependent Patients: A Randomized, Placebo-Controlled Trial. Eur Neuropsychopharmacol 2013;23:948-55

Heroin istället för opium

I Afghanistan har missbruk av opium varit det största drogproblemet, men nu börjar det inhemska producerade heroinet ta över marknaden.

Afghanistan är världens största producent av opium, råvaran till heroin. Över 90 procent av världens heroin har sitt ursprung här. För de fattiga bönderna är opiumodlingarna ett sätt att överleva. Det har gjorts försök att få dem att ställa om, och istället för opium odla vete. Men inkomsterna från vete motsvarar bara en bråkdel av det som opiumet ger.

Medan missbruket av opium länge varit ett gigantiskt problem bland den egna befolkningen, så har användningen av heroin varit relativt begränsad. Men med de återvändande flyktningarna har heroinmissbruket nu spritt sig även inom landets gränser, främst till storstäderna.

Enligt de beräkningar som gjorts kan så många som en miljon av landets drygt 30 miljoner invånare vara beroende av droger.

Viljan att erkänna, än mindre ta itu med problemet, är begränsad.

CAN 1/14

Som medlem i
föreningen
kan du söka
**Rese-
Stipendium**

till Riksstämman i samband
med att du skickar in ett eller
flera abstract.

Senast 28 augusti

Ansökningsblankett

Svensk förening för
Beroendemedicin

Bulletiner

En ny studie med Barbara Mason som huvudförfattare presenterar bra data för gabapentin som en effektiv farmakologisk behandling av alkoholberoende och återfallsrelaterade symtom som sömnproblem, dysfori och craving. Det är en 12-veckors dubbel-blind, placebo-kontrollerad randomiserad studie. *JAMA Intern Med* 2014, 174:70-7

Ny publicerad statistik från GIC (giftinformationscentralen) visar att det under senare år skett en ökning av patienter som sjukhusbehandlats för paracetamol-förgiftningar. Statistik från 2013 visar på 1 161 individer jämfört med 2009 då det var 621.

Den italienska hamnen Gioia Tauro i Kalabrien tar emot 80 procent av all kokain som hamnar i Europa. Denna handel styrs, enligt amerikanska källor, av den kalabriska maffian Ndrangheta. Dock är den italienska narkotikapolisen inte paralyserad: för ett par år sedan gjordes ett tillslag mot hamnen som resulterade i konfiskering av kokain till det ofattbara marknadsvärdet av 2,35 miljarder SEK.

Arbetslösa alkoholister i Tyska staden

Essen får betalt för städjobb i stadens parker mm. Timlönen är 1,25 euro, mat, sjukvård - och gratis öl. Syfte: att ge dessa utslagna medmänniskor en värdefull tillvaro och dagliga rutiner. Det må sägas, att projektet har fått allvarlig kritik.

Det blev vinglas på Systemet! Det är efter överklagande från tillverkaren Cefours som Alkoholsortimentsnämnden fattat beslut, som inte går att överklaga, om att tillåta försäljningen. Man kan sålunda köpa vin som redan är upphällt i glaset. Det har varit turbulent kring ägarförhållandena i företaget som producerar produktion, som från början kommer från England.

Året har inneburit ett högt antal drunksolyckor. Nästan hälften av alla som drunknat har haft alkohol i blodet.

Emmabodafestivalen med smolk i bägaren: hundra narkotikabrott registrerades hos polisen i år jämfört med förra årets 60 registrerade.

Med tre olika experiment har ett forskarteam från Israel

kunnat konstatera att det finns en korrelation mellan blodalkoholnivån (BAC) hos människa och förmågan att upptäcka och identifiera dofter: låg BAC förbättrar luktkänsligheten medan större mängder försämrar den. *Behavioural Brain Research* 2014.

Transportstyrelsen om PEth: Ett negativt resultat (<0,05 µmol /l PEth 16:0/18:1) tyder på "Ingen eller endast låg, sporadisk alkoholkonsumtion". Som ett gränsvärde för att indikera ett mer omfattande, regelbundet alkoholinlag ("överkonsumtion") anges 0,30 µmol /l.

En amerikansk undersökning visar att kvinnor som arbetar inom militären dricker mindre mängd alkohol än sina civila medsyster. *HealthDay News*, aug 14.

I en finsk studie publicerad i *Journal of Adolescence* (2014) framkommer det att aggressiva ungdomar dricker oftare och mer alkohol än de som är depressiva och/eller har ångestproblematik. Huvudsyftet med studien var att se samband mellan psykosociala problem och alkoholkonsumtion bland unga (13 - 18 års ålder). Totalt ingick i studien lite över 4 000 individer.

I föreståelsen av skador hos FASD-barn har vetenskapen fått ännu en pusselbit på plats. Det är en unik studie från Children's Hospital i Los Angeles (*Prapti Gautam, et al. Cerebral Cortex, 2014*) som visar att barn med Fetalt alkoholsyndrom (FASD) hade en svagare hjärnaktivitet vid specifika kognitiva test jämfört med icke-FASD-barn. Forskargruppen menar att detta må visa på möjliga neuronala mekanismer när det gäller uppmärksamhetsproblem för denna patientgrupp.

Du har väl anmält dig till augustisymposiet
Gender Perspectives on Addiction?

Om inte, gör det omgående - se anmälningsblankett på hemsidan www.svenskberoendemedicin.se

Diagnostik och behandling av ADHD: otillräckligt vetenskapligt underlag

SBU Statens beredning för medicinsk utvärdering. ADHD Diagnostik och behandling. 2014

SBU (Statens beredning för medicinsk utvärdering) har i sin rapport om diagnostik och behandling av ADHD måst konstatera att de 15 diagnostiska instrument som i Sverige står till förfogande är samliga undermåliga eftersom det vetenskapliga underlaget är otillräckligt.

SBU har identifierat 30 olika insatser och behandlingar av ADHD. Det vetenskapliga underlaget är även här i samtliga fall otillräckligt för att bedöma effekterna. En liten strimma hopp är kombinationen KBT och läkemedelsbehandling, när farmaka inte ger tillräcklig effekt.

Farmakologiskt har Strattera (atomoxetin) och Concerta (metylfenidat) undersökts.

Det finns ett måttligt starkt vetenskapligt underlag för att de ger bättre effekt än placebo. Det finns inte tillräckligt med studier som kan ligga till grund för en jämförelse mellan preparaten. Slutsatserna gäller för såväl barn som vuxna med ADHD.

Förutom dessa två läkemedel konstaterar expergruppen att det kan finnas behov att kunna behandla missbrukare med ADHD med centralstimulerande läkemedel.

SBU Statens beredning för medicinsk utvärdering. ADHD Diagnostik och behandling. 2014.

www.sbu.se

ADHD

Attention deficit hyperactivity disorder

Kärnsymtom:

- uppmärksamhetsproblem
 - impulsivitet
 - hyperaktivitet
- ger i typiska fallet en betydande funktionsnedsättning

Ett antal mognar och får en relativt normalt vuxenliv.

Natriumklorid i ny skepnad

Läkemedelsverket meddelar att Natriumklorid APL inte fått fortsatt förtroende för rikslicens utan det är Natriumklorid Abcur på 500 mg som kommer som ersättare. En tablett Natriumklorid Abcur innehåller 500 mg natriumklorid.

Noterat från
APA

American
Psychiatric
Association's 2014
Annual Meeting

Internetberoende och dopaminförändringar.

En ny sammanställning över 13 publicerade artiklar visade dr Sree Jadapalle att det finns en tendens att individer med internetberoende, speciellt de med spelberoende, har en viss hjärnabnormalitet. I några asiatiska länder finns avgiftningsenheter för internetberoende.

Kärleksberoende när det går för långt. Forskning kring kärleksberoende (love addiction) har börjat publiceras. Det är dock viktigt att inte medikalisera normal kärlek som också kan vara passionerad, menar dr Vineeth John, som presenterade state-of-the-art inom fältet. Kärleksberoende definieras som ett destruktivt beteende som överspeglar allt annat hos individen och är en form av erotomani med obsessiva-kompulsiva drag hos narcissistiska individer med hög nivå av impulsivitet och ångest.

Ett föredrag av Kirk Brower handlade om sömnproblem som patienter med missbruksdiagnos (SUD). Viktig information är att problem med sömn kan kvarstå i mer än 27 månader - trots avhållsamhet.

Nya funderingar kring behandling av akut alkoholabstinens framfördes av forskargruppen kring José Maldonado från Stanforduniversitetet: i USA undviker man alltmer bensodiazepiner som farmakologisk behandling av abstinenssymtomen därför att man inte vill utsätta patienten för dels den beroendepotential som finns, dels den negativa kognitiva påverkan. I Sverige undviker man rekommendationerna av karbamazepin till fördel för bensodiazepin.

Nora Volkow, chefen för NIDA, framhöll i sitt föredrag beroendet som neurobiologiskt mycket komplex sjukdom, som måste behandlas så individanpassat som möjligt. Samma tankegångar framfördes av Henry Kranzler, en av beroendeforskningens grand old men.

I nästa nummer av Bulletin (utkommer i november 2014) kommer en utförligare rapport från APA och missbruksföreläsningarna (Jörgen Engel).

Studieresa till Island

Svensk förening för Beroendemedicin har sedan lång tid en tradition att göra studiebesök i Europa. Nästkommande resa går till ISLAND med två besök på beroendekliniker. Totalt sett kan man säga att dessa två inrättningar tar hand om all beroendesjukvård i landet.

Studiebesöken sker fredagen den 3 oktober 2014

Planera resdag den 2 oktober och återresa den 4 eller 5 oktober.

Studiebesök 1: National Center of Addiction Medicine, Vogur-kliniken i Reykjavik. Här finns sluten- och öppen-vård som tar emot ungefär 80 % av landets beroendepatienter. Vård: dr Gudbjörg Björnsson. Planerad tid: 10-12

LUNCH

Studiebesök 2: Beroendekliniken, universitetssjukhuset i Reykjavik. Vård: Dr Kjartansson, klinikchef. Planerad tid: 14 - 16

Frågor och anmälan om deltagande: anders_c.hakansson@med.lu.se

Som vanligt sköter du själv resa och logi. Meddela dock att du följer med så vi kan planera studiebesöken på bästa sätt. På hemsidan kommer vi att rekommendera hotell och flyg.

Har törnrosa vaknat upp?

Vi har sedan länge förstått att "one for the road" saknar komplett giltighet. I sommar har vi fått stryka ännu en slogan: "one for the heart". Den gäller inte längre – allt enligt en meta-analys av 56 epidemiologiska studier som publicerades i mitten av juli 2014 i British Journal of Medicine. Det var sammanlagt över 260 000 individer, alla var av europeiskt ursprung. Cirka 20 000 hade en hjärtsjukdom och 10 000 hade utvecklat stroke. Förutom kardiovaskulära biomarkörer och alkoholfenotypning fanns även data för ADH1Brs229984.

Det visade sig att bärare av A-allelen till ADH1Brs1229984 konsumerade mindre alkohol, hade lägre prevalens för berusningsdrickande och avstod i högre grad från att dricka alkohol än individer som inte hade denna allel.

Resultatet blev slående: individer med den

genetiska varianten som var kopplad till låg alkoholkonsumtion/ingen alls hade ett bättre kardiovaskulärt status, vilket bland annat innebär en mindre risk att utveckla hjärtsjukdom än de som inte hade denna genvariant. Detta tolkar forskargruppen som att en sänkning av alkoholkonsumtionen, även för de som dricker måttligt, till och med de med liten konsumtion, förbättrar den kardiovaskulära hälsan.

Vän av ordning undrar då hur vi under senaste decenniet kommit fram till (även forskningsmässigt) att lite alkohol skyddar hjärta och kärl? Författarna till denna studie menar att forskningen som publicerats innehåller olika felkällor, inkluderande även selektionen av patienter.

Läs hela denna detaljerade analyserande artikel som utmanar tidigare enskilda studier.

Källa: BMJ 2014;349:g4164(publicerad 10 juli 2014).